

Finlandia-palkintotilaisuus 1.12.2021

Valitsija Perttu Pölösen puhe

Arvoisa juhlaväki, kirjallisuuden ystävät ja rakastajat.

Ensikosketukseni lasten- ja nuorten kirjallisuuteen tapahtui kertarysäyksellä. Olin 8-vuotias, kun kotikunnassani julistettiin lukukilpailu. Säännöt olivat yksinkertaiset. Lue niin monta kirjaa kuin pystyt. Jos kyseessä olisi ollut lukujuhla tai lukuviikko, se tuskin olisi saanut minua syttymään. Minunlaiselleni taikasana oli kilpailu – ja minähän halusin voittaa sen. Jokaisesta luetusta kirjasta sai teipata luokan seinään kämmenenkokoisen paperilapun, johon luetun teoksen tiedot kirjoitettiin. Kirja kirjalta seinälle muodostui kiemurteleva mato, jota kutsuttiin lukutoukaksi. Olin kovin ylpeä omasta luku-toukastani. Se kasvoi suureksi ja kiemurteli koko luokkahuoneemme ympäri kuin kuristajakäärme.

Kilpailusta seurasi ähky. Tietenkin. Lukemisesta oli tullut pahvinmakuista suorittamista. Kului hetki ennen kuin tartuin kirjoihin uudestaan – mutta kun tartuin, olin oppinut tärkeän oppitunnin. Tärkeää ei ole määrä vaan laatu. Ei nopeus, vaan syvyys. Pysähtyminen kunkin kirjan kohdalle kuin se olisi viimeinen.

Kiitos Kirjasäätiön kutsun, nyt olin uuden kilpailun edessä. Paitsi että kyseessä ei ollut kilpailu. Eihän voittajaa valitse kello, tulostaulu tai maaliviiva, vaan tuomari, joka voi mielivaltaisesti keksiä omat sääntönsä. Tällainen valta kouraisee mahanpohjasta.

Miten vertailla keskenään niin erilaisia kirjoja? Tuntui kohtuuttomalta edes yrittää arvottaa oivaltavuutta, jota jokaisessa kirjassa oli, mutta eri muodoissa. Juonen-käänteiden yllätyksellisyys, kuvituksen ja tekstin saumaton synergia, kielellinen akrobatia, ajankohtaisuus, hauskuus tai puhuttelevuus.

Olen vakuuttunut siitä, että jokaiselle näistä upeista kirjoista on olemassa yleisö – lapsia, nuoria tai aikuisia – jolle kirja on korvaamaton. Jokaiseen on kätkeyty aarteita eri elämänvaiheille. Ja siksi voittajan valinta ei ollut helppo. Jokainen ansaitsee tulla luetuksi. Nämä kirjat eivät ole vain lapsille, se on sanomattakin selvää.

Finlandia-palkinto menee kirjalle, jonka tekstillä on upea kyky kurottua kohti jotain, joka jää sopivan verhon taakse – niin, että eteenpäin on jatkettava. Teos pitää otteessaan, se on kiehtova, kauniisti kirjoitettu, sillä on suunta ja se hengittää luonnollisesti. Tämän kirjan kohdalla koin ristivetoa – halusin viipyä lukemallani sivulla vielä hetken samaan aikaan, kun halusin kääntää jo seuraavan sivun. Siinä oli määrää ja laatua. Nopeutta ja syvyyttä.

Tämä teos ammentaa siitä, mikä meille kaikille on yhteistä. Muistot. Vapaus. Uudet alut. Nuoruus. Kerronta on sujuvaa, sen maailma on kaukainen, mutta ajankohtainen. Ihmisyyden suuret kysymykset ovat läsnä. Tarina kuljettaa nuoren elegantisti huomaamaan, kuinka suhde vanhempiin voi muuttua, kun heitä oppii tuntemaan enemmän. Teos muistuttaa, että itsensä voi nähdä uudessa valossa. Ja se, mistä valo pääsee sisään, on meillä kaikilla. Tämä kirja vie toiseen maailmaan, se puhuttelee, viipyilee ja vahvistaa. Hyvät juhlavieraat, lasten- ja nuortenkirjallisuuden Finlandia-palkinnon saa Anne-Maija Aallon romaani Mistä valo pääsee sisään. Lämpimät onnittelut voittajalle!